

IDEA I SYMBOLIKA W ARCHITEKTURZE ŚWIĘTEJ BOŻEJ OPATRZNOŚCI BUDOWANEJ W WILANOWIE

ZAŁOŻENIA PROJEKTOWE:

Projektując Świątynię Świętej Bożej Opatrzności staraliśmy się odkryć na nowo dziedzictwo tradycji i głęboką wartość symboliki kosmologicznej i teologicznej zawartej w budownictwie sakralnym ubiegłych wieków. Pamiętając o tym, że historia jest strażnikiem tożsamości, poszukiwaliśmy współczesnych środków wyrazu i stylistyki dla stojącego przed nami zadania. Świątynia chrześcijańska była i jest architekturą monumentalną. Jej sylweta z wieżą lub kopułą stanowiła dominantę w skali miejsca (miasta lub wsi) wyznaczając jednoznacznie hierarchię wartości. Stanowiła widzialny znak obecności Boga i miała symbolizować połączenie nieba i ziemi. Jej rzut poziomy sprowadzał się do prostych figur geometrycznych; koła symbolu nieba i Boga, kwadratu (lub prostokąta) symbolu ziemi, oraz krzyża – Chrystusa, który łączył obie figury. Koło i kwadrat są prototypem świątyni chrześcijańskiej opisanej w Apokalipsie Świętego Jana. Te dwie elementarne figury geometryczne koło i kwadrat w płaszczyźnie, a w przestrzeni sześcian i kula oraz ich wzajemny stosunek jest punktem wyjścia idei i realizacji świątyni chrześcijańskiej. Sześcian budowli nakryty półkulą to wizerunek świata, gdzie nad ziemią wznosi się sklepienie niebieskie.

PROJEKT:

Świątynia Świętej Bożej Opatrzności została zaprojektowana na rzucie kwadratu, w który wpisano krzyż grecki (równoramienny) i rotundę (koło) nawy głównej. Nawę główną wytyczają filary ustawione po okręgu i zbiegające się w kopule. Układ pionowych filarów, rytm okien w tamburze rotundy i płaszczyźnie kopuły jest konsekwentnym elementem wyrazu symbolizującym promienie Bożej Opatrzności. Światło wpadające przez zwornik kopuły i nawę główną do sepulorium (miejsce pochówku zasłużonych Polaków) to symbol Ducha Świętego. W bryle Świątyni na zamknięciu ramion krzyża zostały zaprojektowane cztery bramy – portale. Symbolizują one cztery drogi którymi Opatrzność prowadziła Polaków do wolności. Nad nawą boczną świątyni znajduje się muzeum papieża Jana Pawła II i kardynała Stefana Wyszyńskiego. W pionowych elementach bram zaprojektowano trzy kaplice i hall muzeum. W podziemiach znajduje się kościół dolny i Panteon Wielkich Polaków.

IDEA WNĘTRZ

Wnętrze świątyni jest zdefiniowane przez decyzje architektury i konstrukcji. Zasadnicze znaczenie dla kompozycji projektu ma centralna oś pionowa. Podkreśla ją rytm kolumn zbiegających się w kopule pod świetlikiem oraz promienie światła przenikające od kopuły poprzez szklany otwór w podłodze do sepulorium. Oś pionowa jest kulminacją i zwornikiem projektowanej przestrzeni. Prezbiterium wyznacza monumentalna ściana żelbetowa – „płaszcz opatrzności” zakończona świetlikiem. Stanowi ona tło dla ołtarza i liturgii. Miękka forma ściany zamykającej prezbiterium podkreśla przez swój dynamizm i ekspresję rangę miejsca. W pierścieniu nawy bocznej znajdują się wąskie okna witrażowe, wejścia do kaplic oraz czternaście ścian ekspozycyjnych rozmieszczonych w osiach pomiędzy filarami i przeznaczonych na sztukę sakralną.

WYKOŃCZENIE WNĘTRZA:

Żelbetowy płaszcz wewnętrzny kopuły będzie pokryty siatką cięto ciągnioną w kolorze czerni słoniowej, będzie ona zainstalowana na ruszcie z drewna klejonego wypełnionego wełną mineralną z czarną fizeliną. Wykończenie kopuły odpowiada wymaganiom akustycznym i decyzjom estetycznym. W kopule będą wykonane stalowe schody prowadzące na trap techniczny pod świetlikiem oraz do podkonstrukcji wsporczej dla kompozycji artystycznej. Zwieńczenie kopuły powinno być zaprojektowane przez artystę w formie współczesnej instalacji, w ścisłej współpracy z autorami Świątyni. Filary żelbetowe będą poddane technologii szlifowania i polerowania (projektanci zakładają wykonanie prób wspomnianej technologii w celu kontroli osiągnięcia zamierzonego efektu). Posadzka świątyni została zaprojektowana z satynowanego bazaltu ułożonego centrycznie zgodnie z geometrią nawy głównej. W centrum posadzki na świetliku usytuowano szklaną chrzcielnicę. Otacza ją pierścień z białego marmuru.

Projekt wnętrza zakłada pokrycie żelbetowej ściany nawy na pełną wysokość (26 metrów) pionowymi panelami drewnianymi ze sklejki liściastej. Ruszt pod panelami będzie wypełniony wełną mineralną. Górną część ściany - okna witrażowe przysłaniają ruchome żaluzje. System ten pozwoli na kreowanie światłem różnych nastrojów wnętrza. Na przykład w święto Zesłania Ducha Świętego można będzie oświetlić świątynię tylko z wnętrza kopuły. W czasie trwania koncertów w Świątyni również będzie można

zamknąć pionowe żaluzje w celu podniesienia walorów akustycznych wnętrza oraz dokonania rearanżacji dla czasowej zmiany funkcji przestrzeni głównej nawy. W pierścieniu nawy bocznej zaprojektowano posadzkę drewnianą. Żelbetowa ściana ołtarzowa w zamyśle autorów będzie częściowo wykorzystana na sakralną kompozycję artystyczną. Ekspresja formy żelbetowej powinna pozostać spójna z wykończeniem filarów. Przestrzeń kasetonów sufitowych nawy bocznej i płaszczyzna zwornika będzie wypełniona panelami obłożonymi siatką miedzianą. W tle paneli zastosowano czarną wełnę mineralną.

Podstawowe oświetlenie sztuczne zaprojektowano: w rampach kopuły, we wnętrzu świetlika prezbiterium, w szczelinach posadzki przy słupach oraz w formie zwisów pionowych między nawą główną i boczną (zaprojektowano wiszące rampy świetlne z funkcją nagłośnienia umożliwiające wielokierunkowe oświetlenie wnętrza). Dobór oświetlenia powinien odpowiadać różnym scenom świetlnym. Pragniemy, żeby wnętrze zaprojektowanej przez nas świątyni było podporządkowane idei skromnego i surowego wykończenia.

Wojciech Szymborski
Lech Szymborski